

brå

 Sveriges officiella statistik

Kriminalstatistik

2018

Konstaterade fall av dödligt våld

En granskning av anmält dödligt våld 2018

Brå - kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

URN: NBN: SE: BRA-811

© Brottsförebyggande rådet 2019

Enheten för Rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm Telefon 08-527 58 400,
e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna bok kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till: tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer, diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Innehåll

Sammanfattning	5
Huvudresultat för 2018	5
Inledning	8
Tolkning av statistiken	9
Begrepp och definitioner	10
Resultat	11
Nivån och utvecklingen av det dödliga våldet	11
I relation till befolkningen	13
Närstående i parrelation	14
Användning av skjutvapen	15
Nivå och utveckling av det dödliga våldet i regionerna	17
Användning av skjutvapen i regionerna	18
Det dödliga våldet i andra studier	20
Övriga resultat från granskningen 2018	21
Källor till granskningen av polisanmälningarna	22
Polisanmälan	22
Slutredovisningsuppgift	23
Kontakt med polis eller åklagare	23
Dom	23
Anmälan avser dödligt våld som begåtts annat år	23
Beskrivning av statistiken	25
Statistikens ändamål	25
Statistikens innehåll	25
Närstående i parrelation	26
Regional fördelning	26

Insamling och bearbetning	27
Grundmaterial och datainsamling	27
Uppföljningsperiod	30
Kvalitet	30
Jämförbarhet över tid	32
Tekniska förändringar	32
Regional fördelning	32
Tabellbilaga	33

Sammanfattning

I den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld ingår samtliga fall som polisanmälts som mord, dråp, barnadråp, samt vållande till annans död och terroristbrott under ett kalenderår, där det kan konstateras att dödligt våld sannolikt är dödsorsaken (med antalet fall avses här antalet offer). Statistiken har tagits fram sedan 2002, i syftet att redovisa tillförlitliga uppgifter om nivån och utvecklingen av det anmälda dödliga våldet i Sverige. Den utgör ett viktigt komplement till anmälningsstatistiken där uppgifterna om dödligt våld är överskattade på grund av att de även inkluderar polisanmälda händelser som efter utredning visar sig vara annat än brott, exempelvis självmord, olycka med mera. Statistiken är deskriptiv, och ger inga fördjupade förklaringar till förändringar i nivå och struktur över tid. En mer detaljerad beskrivning av statistiken ges i avsnittet *Beskrivning av statistiken*.

Huvudresultat för 2018

- År 2018 konstaterades 108 fall av dödligt våld i Sverige, vilket var en minskning med 5 fall jämfört med 2017 då 113 fall kunde konstateras.
- Sedan 2002 har nivån över konstaterade fall av dödligt våld varierat mellan 68 och 113 fall per år. Åren 2006 till 2014 utmärktes utvecklingen av antalet fall av relativt stora årliga variationer kring en nedåtgående trend.
- De senaste fyra åren (2015–2018) har antalet fall av dödligt våld varierat mellan 106 och 113 fall. Antalet fall för de senaste fyra åren har därmed legat på en högre och jämnare nivå än tidigare år.
- Av de konstaterade fallen av dödligt våld 2018 var offret en kvinna/flicka i 33 fall, och en man/pojke i 75 fall. Antalet fall med kvinnliga offer var 6 fler än 2017, medan antalet fall med manliga offer var 11 färre.

- *Andelen* kvinnor respektive män som var offer för dödligt våld uppgick till 31 respektive 69 procent 2018. Andelen kvinnliga offer minskade kontinuerligt mellan åren 2011–2017, men ökade 2018 till samma nivå som 2011. Andelen manliga offer hade en motsatt utveckling under perioden.
- Merparten av det dödliga våldet, 101 fall (94 %), riktades mot vuxna som var 18 år eller äldre. Resterande 7 fall (6 %) gällde barn under 18 år. Av de vuxna offren var 29 fall (29 %) kvinnliga offer och 72 fall (71 %) manliga offer. Av de 7 fall av dödligt våld där offren var barn under 18 år, var 4 flickor och 3 pojkar.

Dödligt våld relaterat till folkmängden

- Relaterat till folkmängden uppgick antalet konstaterade fall av dödligt våld 2018 till 1,06 fall per 100 000 invånare. Antalet fall med kvinnliga offer var 0,65 per 100 000 invånare, medan antalet fall med manliga offer var 1,47 per 100 000 invånare.
- Under perioden 2002–2018 har det totala antalet konstaterade fall av dödligt våld relaterat till folkmängden varierat mellan 0,71 och 1,21 fall per 100 000 invånare.

Dödligt våld mot närstående i parrelation

- Offer och förövare var eller hade varit närstående genom en parrelation i 26 av de konstaterade fallen av dödligt våld 2018, vilket utgjorde nästan en fjärdedel (24 %) av samtliga konstaterade fall av dödligt våld. År 2017 var motsvarande antal 11 fall (10 %).
- Antalet fall av dödligt våld mot kvinnor i en parrelation 2018 uppgick till 22 fall, vilket motsvarade 67 procent av samtliga konstaterade fall av dödligt våld med kvinnliga offer under året. Motsvarande antal för manliga offer uppgick till 4 fall 2018, vilket utgjorde 5 procent av samtliga fall av dödligt våld mot män.
- Det var fler fall av dödligt våld i parrelationer 2018 än 2017 då 10 fall (37 %) mot kvinnor och 1 fall (1 %) mot män kunde konstateras.

Dödligt våld med användning av skjutvapen

- År 2018 användes skjutvapen i 43 fall, vilket var 3 fall fler än föregående år. Resterande 65 fall begicks utan skjutvapen, vilket var 8 fall färre än 2017.
- Sedan 2011, då statistiken över användningen av skjutvapen började föras, har antalet konstaterade fall med skjutvapen har mer än fördubblats, från 17 fall 2011 till 43 fall 2018.
- Den antalsmässiga ökningen har inneburit att andelen konstaterade fall av dödligt våld där skjutvapen använts nästan har fördubblats sedan 2011 (från 21 % till 40 %).
- I 42 fall (98 %) där skjutvapen använts var offret en man 2018, och i 1 fall en kvinna. Under åren 2011–2018 har andelen manliga offer där skjutvapen har använts legat mellan 81 och 98 procent.

Regionala resultat

- Av de konstaterade fallen av dödligt våld 2018 anmäldes 70 procent i regionerna Stockholm, Väst och Syd. Det var en minskning jämfört med 2017, då 75 procent av fallen anmäldes i dessa regioner. Andelen har varierat mellan 68 och 75 procent under åren 2010–2018.
- I regionerna kan både minskningar och ökningar av antalet konstaterade fall av dödligt våld noteras för 2018. I region Stockholm nästan halverades antalet fall jämfört med 2017, från 50 till 28 fall (–22 fall), medan antalen i region Syd och region Väst ökade jämfört med året innan, från 17 till 24 fall (+7 fall) respektive från 18 till 24 fall (+6 fall). Även i region Öst ökade antalet konstaterade fall av dödligt våld 2018, från 5 till 10 fall. I övriga regioner skedde endast mindre förändringar (+/–1 fall) under året.
- Av de 43 fallen av dödligt våld där skjutvapen använts 2018 anmäldes merparten 33 fall (77 %) i regionerna Stockholm, Väst och Syd. I region Syd konstaterades 13 fall av dödligt våld med skjutvapen 2018, vilket är 3 fall fler än 2017. I region Stockholm konstaterades 11 fall (–8 fall) och i region Väst 9 fall 2018 (+4 fall).

Inledning

Statistiken över antalet anmälda brott som avser fullbordade mord, dråp, barndråp eller vållande till annans död ger en överskattad bild av det faktiska antalet fall av dödligt våld. I den statistiken redovisas nämligen samtliga anmälda händelser med dödlig utgång där det funnits anledning att utreda om dödligt våld kan ha varit dödsorsaken.¹ Många av dessa händelser visar sig efter utredning handla om något annat än dödligt våld, till exempel självmord, olyckor eller naturlig död. Det händer även att flera polisanmälningar upprättas för ett och samma fall av misstänkt dödligt våld, vilket innebär att statistiken innehåller dubletter. Vidare förekommer det att försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp felaktigt registreras som fullbordade mord eller dråp. I anmälningsstatistiken ingår även dödligt våld som begåtts utomlands, men som anmälts i Sverige.

Skillnaden mellan antalet anmälda och konstaterade brott om dödligt våld har ökat över tid². Det kan bland annat förklaras av att de manuella kontrollerna av polisanmälningarna kommit att bli färre sedan polisen införde ett digitalt ärendehanteringssystem för registrering av brottsanmälningar i början av 1990-talet.

Sammantaget innebär ovan nämnda omständigheter att statistiken över anmälda brott är olämplig att använda som mått på det faktiska dödliga våldet, både vad gäller omfattning och utveckling.

Det finns ett stort allmänt intresse av tillförlitlig information om det dödliga våldet i Sverige. Brottsförebyggande rådet (Brå) tar därför sedan 2002 årligen fram denna statistik över konstaterat dödligt våld som anmälts under redovisningsåret. För att kunna presentera en tillförlitlig statistik granskar myndigheten samtliga anmälningar

¹ Se ”Polismyndighetens riktlinjer om åtgärder vid dödsfall som kan ha orsakats av yttre påverkan m.m.” PM 2017:14, Saknr. 414.

² Sedan granskningarna startade 2002 har andelen konstaterade fall av dödligt våld minskat från hälften till omkring en fjärdedel av samtliga anmälda brott rörande dödligt våld.

om dödligt våld som registrerats hos polis och åklagare under ett kalenderår. Resultatet från granskningen som presenteras här, utgör en del av den officiella kriminalstatistiken och bygger på den information som fanns tillgänglig upp till tre månader efter det aktuella redovisningsårets slut.

Tolkning av statistiken

När du tolkar statistiken över konstaterade fall av dödligt våld, tänk på följande:

- Statistiken består av de fall av dödligt våld som upptäckts, anmälts till och registreras av de brottsutredande myndigheterna. I statistiken ingår endast fall där gärningen har begåtts i Sverige.
- Med *fall* avses här unika individer som fallit offer för dödligt våld. En händelse kan rendera flera dödsfall, och då redovisas vart och ett av fallen separat i statistiken.
- Statistiken redovisar konstaterade fall av dödligt våld, det vill säga dödsfall där det utifrån de brottsutredande myndigheternas beslut om de anmälda brotten och annan kompletterande information, har kunnat fastslås att det med stor sannolikhet är våld som är dödsorsaken. Dödsfall där det av olika skäl inte är möjligt att avgöra om det beror på dödligt våld eller ej, redovisas som oklara fall i statistiken.
- Statistiken utgår från registreringsdatumet för anmälan, och periodiseringen för statistiken är 1 januari till 31 december för redovisningsåret. Det innebär att den i enstaka fall kan innehålla dödsfall där brottstidpunkten ligger före redovisningsåret. Tidigare registrerade fall så kallade *cold cases* som omregistrerats i systemen räknas dock inte in i statistiken.
- Statistiken utgår från brott som under det aktuella året registrerats som fullbordat mord, dråp, barnadråp eller vållande till annans död samt terroristbrott. Den omfattar inte andra typer av brott som eventuellt har omrubricerats till fullbordat dödligt våld efter att statistiken har tagits fram.
- Statistiken baseras på information i olika dokument som samlas in från de brottsutredande myndigheterna (anmälningar, slutredovisningsuppgift, domar m.m.) samt muntliga kontakter med utredare och åklagare. Granskningen avgränsas till den information som finns tillgänglig vid tidpunkten för statistikens framställning. Omständigheter som framkommer därefter och som skulle kunna påverka bedömningen av ärendena kommer således inte med i statistiken.

Begrepp och definitioner

I statistiken över konstaterade fall av dödligt våld används följande begrepp:

- Med **dödligt våld** avses i denna rapport fullbordade mord, dråp och barnadråp samt vållande till annans död och terroristbrott. Fall som av rättsväsendet bedömts som nödvärn undantas.
- Med **konstaterade fall** avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där man kunnat konstatera att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken.
- **Ett fall** avser en unik individ som fallit offer för dödligt våld.
- **Kön** avser offrets juridiska kön.
- **Ålder** avser offrets ålder vid brottstidpunkten och redovisas i två klasser: under 18 år respektive 18 år eller äldre.
- **Närstående i parrelation** avser fall där offer och förövare var närstående genom en parrelation vid tidpunkten för brottet, eller hade haft en sådan parrelation tidigare. Med parrelation avses både heterosexuella och samkönade relationer mellan personer (med eller utan barn) som är/har varit gifta, sammanboende eller särboende, alternativt är/har varit i uttalade flickväs-/pojkvänsrelationer.
- **Region** avser den geografiska placeringen av de enheter inom myndigheterna som utreder ärendet, enligt Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens regionindelning. I de flesta fall utreds anmälningar om mord och dråp i den region där brottet har begåtts.

För en mer detaljerad beskrivning av statistiken, se kapitlet *Beskrivning av statistiken*.

Resultat

Här redovisas huvudresultaten från statistiken över konstaterade fall av dödligt våld 2018. Först redovisas nivån och utvecklingen av konstaterade fall av dödligt våld, totalt samt per 100 000 invånare i befolkningen. Sedan redovisas resultat för dödligt våld mot närstående i parrelationer, dödligt våld med användning av skjutvapen samt dödligt våld i regionerna. Därefter redovisas resultat från andra studier om dödligt våld. Avslutningsvis redovisas övriga resultat från granskningen, bland annat det totala antalet händelser som anmälts som dödligt våld under året och vilka källor som ligger till grund för resultatet. Statistiken är deskriptiv, och ger inga fördjupade förklaringar till förändringar i nivå eller struktur över tid. En mer detaljerad beskrivning av statistiken ges i avsnittet *Beskrivning av statistiken*.

Nivån och utvecklingen av det dödliga våldet³

Under 2018 anmäldes och registrerades 450 händelser som mord, dråp eller barnadråp, varav merparten efter utredning visade sig avse annat än dödligt våld (se avsnittet *Övriga resultat från granskningen 2018*).

I Brås granskning konstaterades 108 fall av dödligt våld 2018, vilket utgjorde närmare en fjärdedel (24 %) av samtliga händelser som anmäldes som mord, dråp eller barnadråp under året.⁴ Antalet konstaterade fall av dödligt våld har minskat med 5 fall jämfört med 2017, då antalet uppgick till 113 fall. Nivån för 2017 var den högsta under perioden 2002–2018.

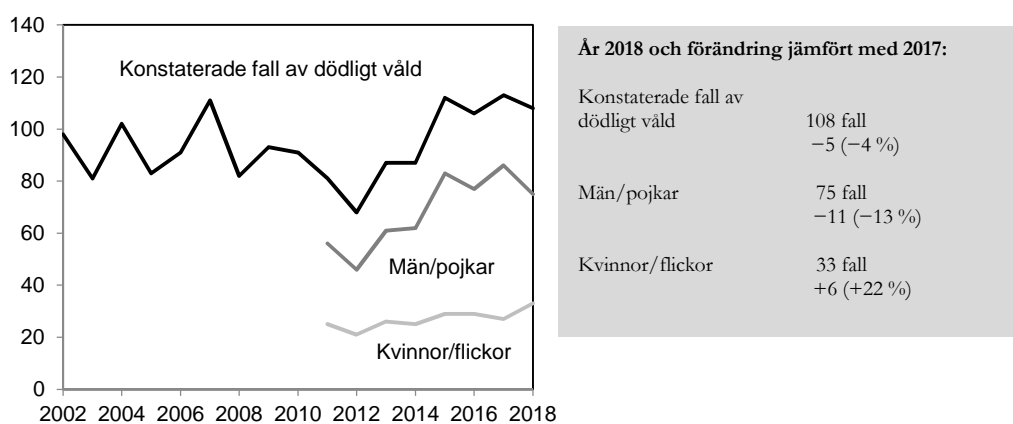
³ I text och tabeller är samtliga sifferuppgifter avrundade enligt principen om tre informationsgivande siffror. Exempelvis blir 1 416 327 brott 1 420 000 och 1 564 brott blir 1 560, medan 373 brott förblir 373. Procenttal i text och tabeller är avrundade till heltal, så 12,2 procent blir till exempel 12 procent och 10,6 procent blir 11 procent. Alla beräkningar samt uppgifter som utgör underlag till figurer baseras dock på ej avrundade siffror. För exakta sifferuppgifter, se de grundtabeller som finns på statistiksidorna på www.bra.se.

⁴ Eftersom mord ingår i lagen om straff för terroristbrott (2003:148), 2 § har också samtliga anmälningar om terroristbrott granskats. Det gäller även anmälda brott om vållande till annans död (ej i samband med arbetsplatsolycka eller i trafiken), som har granskats för att även fånga upp eventuella ärenden gällande misshandel med dödlig utgång.

År 2018 kunde 13 fall av dödligt våld knytas till 5 händelser med flera dödsoffer. Det kan jämföras med 2017 då 16 fall av dödligt våld kunde knytas till 6 händelser med flera dödsoffer, däribland attacken på Drottninggatan i Stockholm där fem personer föll offer för dödligt våld.

Sedan 2002, då Brå började ta fram statistiken, har nivån på antalet konstaterade fall av dödligt våld varierat mellan 68 och 113 fall per år. Åren 2007–2014 utmärktes utvecklingen av antalet fall av relativt stora årliga variationer kring en nedåtgående trend.

De senaste fyra åren (2015–2018) har antalet fall av dödligt våld legat på en högre och jämnare nivå än tidigare år, och därmed har den tidigare nedåtgående utvecklingen brutits.

Figur 1. Antal konstaterade fall av dödligt våld 2002–2018, totalt samt efter brottsoffrets kön. Uppgift om kön finns tillgänglig från 2011.

Sett till hela den period då statistiken har tagits fram (2002–2018) har antalet konstaterade fall av dödligt våld legat på i genomsnitt 94 fall per år. Antalet fall av dödligt våld har tidigare år uppvisat stora variationer från ett år till ett annat, och därför redovisas även det genomsnittliga antalet för femårsperioder. De två första femårsperioderna låg antalet fall i genomsnitt på 94 fall (2004–2008) respektive 84 fall (2009–2013). Under den senaste femårsperioden (2014–2018) har nivån legat på i genomsnitt 105 fall per år (se tabell 1).

Tabell 1. Genomsnittligt antal fall under femårsperioder 2004–2018.

År	Genomsnittligt antal	Kvinnor	Män
2004–2008	94	.	.
2009–2013	84	.	.
2014–2018	105	29	77

Av samtliga 108 fall av dödligt våld 2018 var offret en flicka/kvinna i 33 fall och en pojke/man i 75 fall. Jämfört med året innan har antalet fall med kvinnliga offer ökat med 6 fall, från 27 till 33 fall, vilket är den högsta nivån sedan 2011 då statistik över offrens kön började föras. Antalet manliga offer minskade med 11 fall, från 86 fall 2017 till 75 fall 2018.

Både antalet män och antalet kvinnor som fallit offer för dödligt våld har ökat sedan 2011. Ökningen har dock varit större för männen, vilket innebär att *andelen* kvinnliga offer för dödligt våld minskade kontinuerligt fram till 2017 (från 31 till 24 procent), medan *andelen* manliga offer ökat (från 68 och 76 procent) under samma period. Resultatet för 2018 innebär att fördelningen mellan kvinnliga respektive manliga offer återigen är densamma som 2011, det vill säga 31 respektive 69 procent av samtliga fall av dödligt våld (se tabell 2).

Tabell 1. Antal konstaterade fall av dödligt våld samt fördelning efter brottsoffrens kön, 2011–2018.

År	Konstaterade fall	Antal		Könsfördelning (%)	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2011	81	25	56	31	69
2012*	68	21	46	31	68
2013	87	26	61	30	70
2014	87	25	62	29	71
2015	112	29	83	26	74
2016	106	29	77	27	73
2017	113	27	86	24	76
2018	108	33	75	31	69

*I ett fall kunde inte kön fastställas.

Merparten av det dödliga våldet, 101 fall (94 %), avsåg vuxna 18 år eller äldre. Resterande 7 fall (6 %) gällde barn under 18 år. Av de vuxna offren var 29 fall (29 %) kvinnliga offer och 72 fall (71 %) manliga offer. Av de 7 fall av dödligt våld där offren var barn under 18 år, var 4 flickor och 3 pojkar.

I relation till befolkningen

I relation till 100 000 invånare i befolkningen⁵ konstaterades 1,06 fall av dödligt våld år 2018, vilket är en lägre nivå än föregående år (1,12). Under perioden 2002–2018 har det totala antalet konstaterade fall av dödligt våld relaterat till folkmängden varierat mellan 0,71 och 1,21 fall per 100 000 invånare (se tabell 3).

År 2018 var antalet kvinnliga offer för dödligt våld 0,65 per 100 000 invånare, vilket är den högsta nivån sedan 2011. Motsvarande antal för manliga offer var 1,47 per 100 000 invånare. Jämfört med 2017 ökade antalet kvinnliga offer från 0,54 till 0,65 fall per 100 000 invånare, medan antalet manliga offer minskade från 1,70 till 1,47 fall

⁵ Beräkningen är baserad på medelfolkmängden i Sverige. Källa: Statistiska centralbyrån.

per 100 000 invånare. Jämfört med 2011 har antalet kvinnliga offer per 100 000 i befolkningen ökat från 0,53 till 0,65 fall. Även antalet manliga offer har ökat, från 1,19 fall till 1,47 fall per 100 000 invånare.

Tabell 2. Konstaterade fall av anmält dödligt våld totalt, och uppdelat på kön, per 100 000 i befolkningen, åren 2002–2018.

År	Samtliga		Kvinnor	Män
	Totalt	per 100 000 invånare	per 100 000 invånare	per 100 000 invånare
2002	98	1,10		
2003	81	0,90		
2004	102	1,13		
2005	83	0,92		
2006	91	1,00		
2007	111	1,21		
2008	82	0,89		
2009	93	1,00		
2010	91	0,97		
2011	81	0,86	0,53	1,19
2012	68	0,71	0,44	0,97
2013	87	0,91	0,54	1,27
2014	87	0,90	0,52	1,28
2015	112	1,14	0,59	1,69
2016	106	1,07	0,59	1,55
2017*	113	1,12	0,54	1,70
2018	108	1,06	0,65	1,47

*Antalet män per 100 000 invånare korrigerades 2019-03-28 (från tidigare 1,69 till 1,70).

Närstående i parrelation

Från och med redovisningsåret 2018 redovisas antalet konstaterade fall av dödligt våld där offer och förövare var närstående genom en parrelation eller hade haft en sådan relation före brottstidpunkten. Uppgifterna har tagits fram för 2017 och 2018 (för detaljerad information, se avsnittet Beskrivning av statistiken).

Under 2018 konstaterades 26 fall av dödligt våld där offer och förövare hade en parrelation vid tidpunkten för brottet eller tidigare. Det utgör närmare en fjärdedel (24 %) av samtliga fall av dödligt våld under året. Jämfört med 2017 är det 15 fler fall av dödligt våld i en parrelation, och även en större andel av det dödliga våldet totalt (+14 procentheter).

Antalet fall av dödligt våld mot kvinnor där offret och förövaren var eller hade varit i en parrelation uppgick till 22 fall 2018, vilket motsvarar 67 procent av samtliga fall av dödligt våld med kvinnliga offer under året. Dödligt våld mot män i en parrelation uppgick till 4 fall 2018, vilket utgjorde 5 procent av samtliga fall av dödligt våld med manliga offer (se tabell 4).

Tabell 4. Samtliga fall av konstaterade fall av dödligt våld, efter kön och närstående parrelation mellan offer och förövare, 2017–2018.

År	Samtliga Totalt		Kvinnor Totalt		Män Totalt				
	Närstående parrelation		Närstående parrelation		Närstående parrelation				
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)			
2017	113	11	10	27	10	37	86	1	1
2018	108	26	24	33	22	67	75	4	5

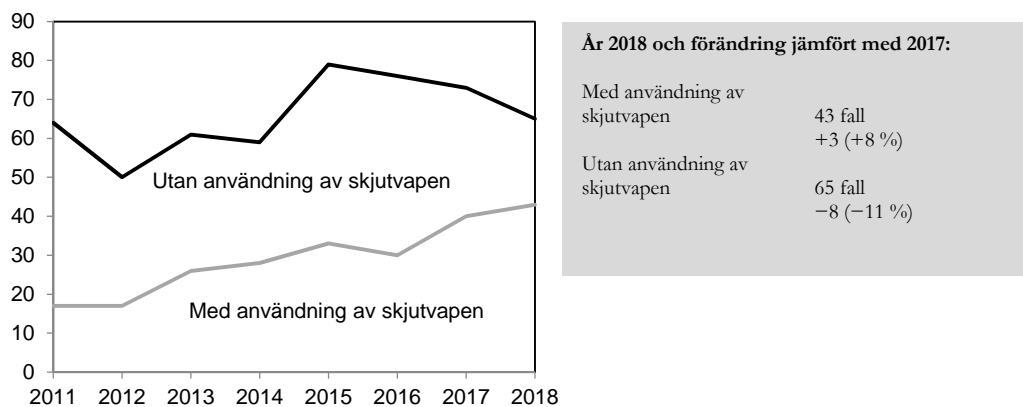
Jämfört med 2017 var både antalet och andelen fall av dödligt våld i parrelationer fler. För kvinnliga offer har antalet mer än fördubblats (+12 fall) och för manliga offer har antalet ökat med 3 fall. I tolkningen av resultatet bör man tänka på att det inte är ovanligt att antalsmässigt små kategorier uppvisar ganska stora variationer från år till år.

Eftersom det saknas uppgifter framtagna med samma metod före 2017, är det ännu för tidigt att uttala sig om utvecklingen. Jämförelser kan dock med viss försiktighet göras med de fördjupade studier av dödligt våld som Brå genomför återkommande. Enligt dessa studier låg antalet fall av dödligt våld i nära relation under en lång period (hela 90-talet och 00-talet) på i genomsnitt 17 fall per år, för att minska till i genomsnitt 13 fall per år under perioden 2008-2013. För perioden 2014-2015 uppgick antalet till 16 respektive 12 fall per år, enligt preliminära resultat i den senaste fördjupningsstudien.⁶

Användning av skjutvapen

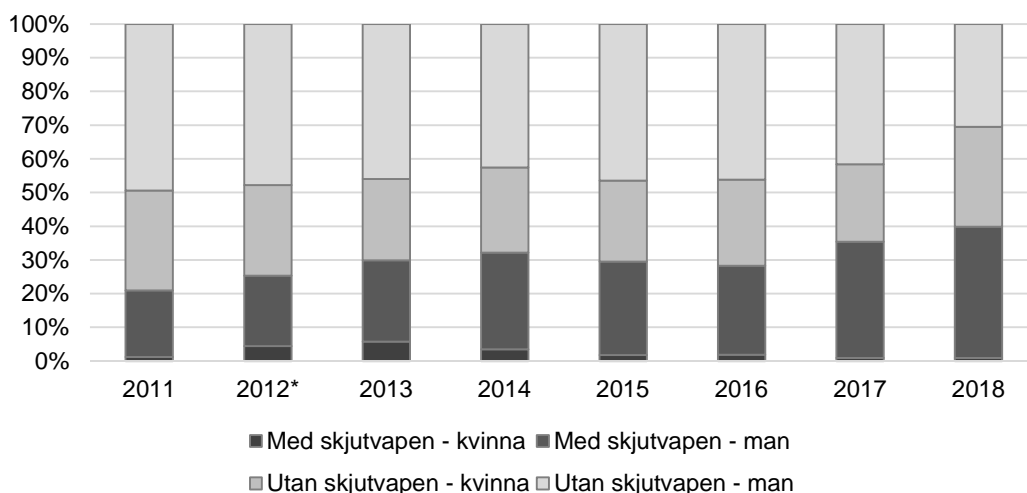
Sedan 2011 indelas de konstaterade fallen av dödligt våld efter om brotten begåtts med eller utan användning av skjutvapen. År 2018 användes skjutvapen i 43 fall, vilket är 3 fall fler än föregående år. Resterande 65 fall begicks utan skjutvapen, vilket är 8 fall färre än 2017. Antalet konstaterade fall där skjutvapen har använts har ökat stadigt sedan 2011 från 17 fall 2011, till 43 fall 2018 (se figur 2).

⁶ Se Rapport 2017:5 *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015*, som finns på www.bra.se.

Figur 2. Antal fall av dödligt våld med och utan användning av skjutvapen, 2011–2018.

Skjutvapen användes i 40 procent av de konstaterade fallen av dödligt våld 2018, vilket är 5 procentenheter högre än året innan, då andelen uppgick till 35 procent. Andelen konstaterade fall av dödligt våld där skjutvapen använts har i det närmaste fördubblats (från 21 till 40 procent) sedan 2011⁷ (se figur 3).

Figur 3. Andelar av dödligt våld, 2011–2018, uppdelat på om skjutvapen använts eller ej samt på offrets kön. För antalsredovisning, se tabellbilaga.

*I ett av fallen kunde kön inte fastställas.

I 98 procent (42 fall) av fallen där skjutvapen använts 2018 var offret en man och i 2 procent av fallen (1 fall) en kvinna. Sedan 2011 har antalet kvinnliga offer vid användning av skjutvapen varit få, och andelen har varierat mellan 2 och 19 procent årligen.

⁷ Under 1990- och 2000-talen användes skjutvapen i omkring 20 procent av fallen. *Det dödliga våldet i Sverige 1990–2014. En beskrivning av utvecklingen med särskilt fokus på skjutvapenvåldet*. Rapport 2015:24. Brottsförebyggande rådet, Brå (2012).

Nivå och utveckling av det dödliga våldet i regionerna

Nedan redovisas nivå och utveckling av de konstaterade fallen av dödligt våld i regionerna.⁸ Från 1 januari 2015 är Polismyndigheten indelad i sju regioner, i stället för den tidigare uppdelningen i 21 länspolismyndigheter. Det innebär att statistiken över anmälda brott, och därmed också statistiken över konstaterade fall av dödligt våld, från och med 2015 baseras på de nya regionerna. För mer information, se avsnittet *Statistikens innehåll och uppbyggnad – regional fördelning*.

Av de 108 konstaterade fallen av dödligt våld 2018 härrör 76 fall från regionerna Stockholm, Väst och Syd (nedan benämnda storstadsregioner). Det motsvarar 70 procent av samtliga fall under året, medan befolkningen i dessa tre regioner tillsammans utgjorde 63 procent av Sveriges befolkning 2018. Andelarna i storstadsregionerna har legat mellan 68 procent och 75 procent under hela den redovisade perioden 2010–2018.

Könsfördelningen av offren för dödligt våld 2018 var nästan densamma i storstadsregionerna (30 % kvinnor och 70 % män) som i övriga regioner (31 % kvinnor och 69 % män). Tidigare år har könsfördelningen sett annorlunda ut i storstadsregionerna jämfört med de övriga regionerna. Under 2015–2017 låg andelen kvinnliga offer i storstadsregionerna på 16–23 procent, vilket kan jämföras med 36–48 procent i övriga regioner under samma period (se tabell 5).

Tabell 5. Antal fall totalt och efter kön i storstadsregioner och övriga regioner, 2011–2018.

År	Storstadsregioner					Övriga regioner						
	Totalt		Kvinnor		Män		Totalt		Kvinnor		Män	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
2015	79	16	13	16	66	84	33	16	48	17	52	
2016	73	17	17	23	56	77	33	12	36	21	64	
2017	85	16	16	19	69	81	28	11	39	17	61	
2018	76	23	23	30	53	70	32	10	31	22	69	

Jämfört med 2017 har antalet konstaterade fall av dödligt våld 2018 minskat i några regioner och ökat i andra. I region Stockholm nästan halverades antalet fall jämfört med 2017, från 50 till 28 fall (–22 fall), medan antalen i regionerna Syd och Väst ökade, från 17 till 24 fall (+7 fall) respektive från 18 till 24 fall (+6 fall). Även i region Öst ökade antalet konstaterade fall av dödligt våld 2018, från 5 till 10 fall. I övriga regioner har mindre förändringar skett jämfört med 2017. I region Nord och Bergslagen minskade antalet fall av dödligt våld med 1 fall vardera, medan antalet ökade med 1 fall i region Mitt (se tabell 5).

⁸ Konstaterade fall av dödligt våld uppdelat efter region baseras på vilken handläggande enhet som senast hanterade utredningen.

Antalet fall av dödligt våld per 100 000 invånare 2018 låg i de flesta regioner på mellan 0,9–1,2 fall, vilket är nära nivån för hela landet (1,1 fall/100 000 inv.). Ett undantag utgörs av region Nord där antalet fall av dödligt våld relaterat till folkmängden (0,4 fall/100 000 inv.) var mindre än hälften så många som i riket i övrigt. Nivåerna har dock varierat mellan åren. I region Stockholm har nivån nästan halverats jämfört med 2017, då nivån uppgick till 2,1 fall per 100 000 invånare, vilket är den högsta uppmätta nivån under perioden 2010–2018. I regionerna Väst och Syd har nivåerna 2018 istället ökat jämfört med 2017, från 0,9 fall till 1,2 fall per 100 000 invånare i vardera regionen.

Tabell 6 Konstaterade fall av dödligt våld, uppdelat efter polisregion och antal brott per 100 000 invånare 2010–2018.

År*	Region Nord		Region Mitt		Region Stockholm		Region Öst		Region Väst		Region Syd		Region Bergslagen		Hela landet	
	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.	Antal	Antal/100' inv.
2010	10	1,1	4	0,5	24	1,1	8	0,8	23	1,2	17	0,9	5	0,6	91	1
2011	8	0,9	3	0,3	20	0,9	6	0,6	19	1	19	1	6	0,7	81	0,9
2012	5	0,6	4	0,5	18	0,8	5	0,5	10	0,5	21	1,1	5	0,6	68	0,7
2013	3	0,3	9	1	25	1,1	9	0,9	24	1,3	12	0,7	5	0,6	87	0,9
2014	5	0,6	8	0,9	25	1,1	5	0,5	14	0,7	20	1,1	10	1,2	87	0,9
2015	10	1,1	5	0,6	27	1,2	11	1	34	1,7	18	1	7	0,8	112	1,1
2016	2	0,2	13	1,4	26	1,1	10	0,9	17	0,9	30	1,6	8	0,9	106	1,1
2017	5	0,6	9	1,0	50	2,1	5	0,4	18	0,9	17	0,9	9	1,0	113	1,1
2018	4	0,4	10	1,1	28	1,2	10	0,9	24	1,2	24	1,2	8	0,9	108	1,1

Användning av skjutvapen i regionerna

Användningen av skjutvapen vid dödligt våld är koncentrerad till de tre storstadsregionerna. Under 2018 anmäldes 77 procent (33 fall) av samtliga fall av dödligt våld med skjutvapen i någon av de tre storstadsregionerna. I region Syd konstaterades 13 fall, vilket var 3 fall fler än 2017. I region Stockholm anmäldes 11 fall med skjutvapen 2018 (-8 fall) och i region Väst 9 fall 2018 (+4 fall). Andelen konstaterade fall med skjutvapen i storstadsregionerna har varierat mellan 72 och 94 procent under perioden 2011–2018 (se tabell 6).

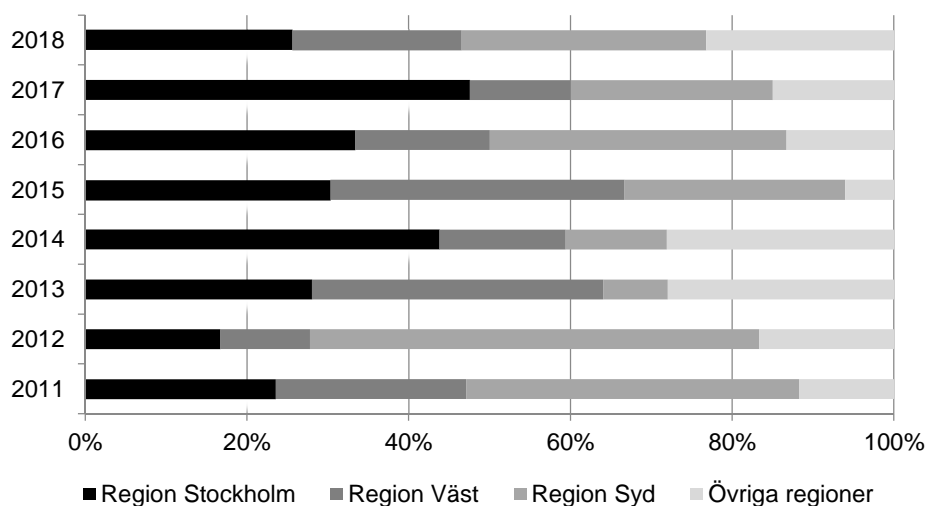
Tabell 7. Användande av skjutvapen i storstadsregionerna, 2011–2018.

År	Hela landet	Storstadsregioner		Övriga regioner	
	Antal	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
2011	17	15	88	2	12
2012	17	15	88	3	18
2013*	25	18	72	7	28
2014	28	23	72	9	28
2015	33	31	94	2	6
2016	30	25	86	4	14
2017	40	34	85	6	15
2018	43	33	77	10	23

*Antalet konstaterade fall av dödligt våld efter användning av skjutvapen år 2013 korrigerades den 27 mars 2018 (från 26 till 25 fall).

Sedan 2011, då redovisningen av dödligt våld med skjutvapen startade, har det totala antalet fall i storstadsregionerna ökat nästan varje år. I början av perioden (2011–2014) låg nivån på i genomsnitt 18 fall per år, vilket kan jämföras med i genomsnitt 31 fall per år de senaste fyra åren 2015–2018.

Under 2018 ökade det dödliga våldet med skjutvapen i storstadsregionerna Väst (+4 fall) och Syd (+3 fall) samt i övriga regioner sammantaget (+4 fall). Däremot minskade antalet fall av dödligt våld med skjutvapen i region Stockholm med 8 fall, jämfört med 2017.

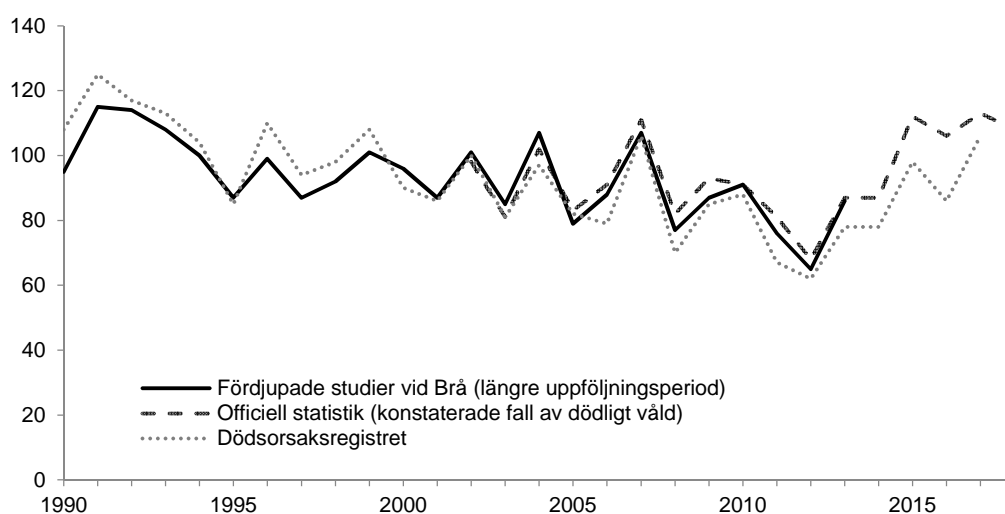
Figur 5. Fördelning av användande av skjutvapen i storstadsregionerna och övriga regioner, 2011–2018.

Region Syd stod för den största andelen (30 %) konstaterade fall av dödligt våld med skjutvapen 2018, följt av region Stockholm med en dryg fjärdedel (26 %) av fallen under året. Motsvarande andel i region Väst var 21 procent, medan andelen i övriga regioner sammantaget var 23 procent 2018 (se figur 5).

Det dödliga våldet i andra studier

Vid sidan av statistiken över konstaterade fall av dödligt våld har Brå genomfört fördjupade studier av det dödliga våldet sedan 1990-talet och fram till 2013. I det längre perspektivet visar studierna på en nedåtgående trend av våld med dödlig utgång fram till 2013. Statistik från Socialstyrelsens dödsorsaksregister visar på en liknande trend (se figur 6).

Det dödliga våldet uppgick under 90-talet till i genomsnitt 100 fall av dödligt våld per år, en nivå som under 00-talet minskade till 91 fall per år.⁹ För närvarande pågår en ny fördjupad studie på Brå med publicering hösten 2019.

Figur 6. Antalet konstaterade fall av dödligt våld enligt den officiella kriminalstatistiken 2002–2018, antalet fall av dödligt våld från studier med en längre uppföljningsperiod än tre månader (Brå 1990–2013) och antalet fall enligt Socialstyrelsens dödsorsaksregister 1990–2017.

⁹ Åren 1990–1994 var det genomsnittliga antalet 106 fall per år, och 1995–1999 var det 93 fall per år. Uppgifterna är hämtade från underlaget till *Det dödliga våldet i Sverige 1990–2014. En beskrivning av utvecklingen med särskilt fokus på skjutvapenvåldet*. Rapport 2015:24. Brottsförebyggande rådet, Brå. Se även Rapport 2017:5 *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015*.

Övriga resultat från granskningen 2018

I denna statistik har samtliga polisanmälningar avseende mord och dråp, barnadråp samt vållande till annans död (exklusive de fall som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser) och terroristbrott¹⁰ som anmälts 2018 granskats. Totalt har 627 polisanmälningarna granskats, varav 450 avsåg anmälda brott om mord, dråp barnadråp.

Granskningen resulterade i sammanlagt 108 konstaterade fall av dödligt våld, vilket utgjorde knappt en fjärdedel (24 %) av de anmälda brotten om mord, dråp och barnadråp (450 anmälda brott)¹¹. De konstaterade fallen av dödligt våld 2018 inkluderade 3 fall av vållande till annans död. Nedan redogörs för innehållet i de 627 granskade polisanmälningarna.

Tabell 8. Innehållet i polisanmälningar om fullbordade mord, dråp, barnadråp eller vållande till annans död 2018.

Kategorier	Antal
Dödligt våld i Sverige	108
Oklart om dödligt våld föreligger	14
Brottsplats utomlands	27
Försök, förberedelse eller stämpling till mord/dråp	95
Dubbelregistreringar	19
Övrig händelse, ej dödligt våld	352
Cold case	12
Totalt	627

År 2018 var det 9 fall¹² som initialt *inte* registrerats på någon brottskod för mord, dråp, barnadråp eller vållande till annans död – och 6 fall som registrerats med en brottskod för *försök* till mord eller dråp – där händelsen sedermera omrubricerades till fullbordat mord, dråp eller vållande till annans död.

Utöver de 108 brott som avsåg *konstaterade fall av dödligt våld*, var det vid tidpunkten för sammanställningen av statistiken *oklart* i 13 fall om det rörde sig om dödligt våld eller inte. Av de fall som bedömdes som oklara rörde 10 fall antingen ärenden under pågående utredning eller domslut som överklagats och var föremål för prövning i överrätt.

I 27 anmälda fall var *brottsplatsen utomlands*. Dessa har inte granskats närmare.

¹⁰ Anmälningar rörande terroristbrott har granskats då lagstiftningen inkluderar mord, se lag (2003:148) om straff för terroristbrott.

¹¹ Anmälningar om vållande till annans död kan inkludera händelser där vållande till annans död har skett till följd av misshandel. Oftast registreras den typen av händelse som ett mord eller dråp men det kan föreligga omständigheter som gör att så inte är fallet. Antalet av detta slag rör sig om 1–5 ärenden per år.

¹² Här ingår exempelvis händelser som rubricerats som förvunnen person, terroristbrott, misshandel etc.

Av de anmälda brotten avsåg 95 händelser gällande *försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp* som registrerats som fullbordade brott. Det är 20 händelser fler än 2017.

I 2018 års granskning hittades 19 *dubbelregistreringar*. Det är 20 färre än året innan.

Resterade anmälda brott (352 brott, eller 56 %) avsåg andra händelser än dödligt våld, till exempel självmord, olyckor eller naturlig död. Notera att även de anmälda brotten om vållande till annans död, samt anmälda terroristbrott är inkluderade här. I gruppen resterande anmälda brott om mord/dråp ingår 3 fall av nödvärn. Dessa räknas inte med inte i statistiken över konstaterade fall av dödligt våld.

I 12 fall avsåg de anmälda brotten så kallade *cold case*, det vill säga ett tidigare registrerat brott där utredningen återupptagits och brottet under året omregistrerats i polisen system. Dessa fall ingår inte i statistiken.

Källor till granskningen av polisanmälningarna

För att kunna bedöma om en anmäld händelse utgör ett fall av dödligt våld använder Brå flera olika källor. Nedan redovisas vilken huvudsaklig informationskälla som resultatet från granskningen baserats på. För mer information om metod och genomförande, se avsnittet *Beskrivning av statistiken*.

Tabell 9. Huvudsaklig informationskälla till resultatet av granskningen 2018.

Huvudsaklig informationskälla	Konstaterade fall av dödligt våld	Oklart om dödligt våld föreligger	Anmälda brott som begåtts utomlands	Övrig händelse, ej dödligt våld	Totalt
Polisanmälan	0	2	3	38	43
Slutredovisningsuppgift (beslut)	0	0	24	330	354
Samtal med polis och/eller åklagare	77	12	0	105	194
Dom	31	0	0	5	36
Totalt	108	14	27	478	627

Polisanmälan

Exempel på ärenden som endast bedömdes utifrån informationen på polisanmälan är felregistreringar gällande försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, samt ärenden där brottsplatsen är utomlands.

Av de totalt 627 anmälda brott som granskats 2018 baserades bedömningen enbart på information i polisanmälan i 43 (7 %) fall. Motsvarande antal året dessförinnan var 70 fall, vilket innebär att 27 fall färre bedömdes utifrån information i polisanmälan 2018. År 2018 var fler fall slutredovisade än 2017, och därmed är det slutredovisningsuppgiften som i första hand använts i bedömningen.

Slutredovisningsuppgift

Slutredovisningsuppgiften innehåller information om vilket beslut som har fattats för brottet, till exempel att förundersökningen läggs ner eller att förundersökningen redovisas till åklagare. I många fall ger beslutet i slutredovisningen tillräcklig information för att avgöra om ärendet avser dödligt våld eller inte. Det gäller exempelvis vid nedläggningsbesluten *”gärningen är inte brottslig”* eller *”ej anledning att anta att brott som faller under allmänt åtal har begåtts”*.

År 2018 var slutredovisningsuppgiften huvudsaklig källa till bedömningen för 354 fall (56 %), vilket är 17 fall fler (+5 %) än året dessförinnan. Andelen fall som bedömdes på uppgift om slutredovisning var samma som 2017 (56 %).

Kontakt med polis eller åklagare

Polis eller åklagare har kontaktats för att inhämta information till bedömningen i två olika typer av fall, nämligen

- pågående ärenden där informationen i polisanmälan inte räcker till för att bedöma fallet
- avslutade ärenden där vare sig information i polisanmälan eller slutredovisningsuppgiften räcker för att bedöma fallet.

I 194 fall (31 %) har kodningen gjorts efter kontakt med polis och/eller åklagare. Det är 17 (+10 %) fall fler än året dessförinnan. Av dessa 194 fall avsåg 105 fall där det inte förelegat dödligt våld, 77 avsåg konstaterade fall av dödligt våld, och för resterande 12 fall gick det vid tidpunkten för granskningen inte att bedöma om dödligt våld förelegat eller ej.

I de fall där det finns ett utvidgat rättsmedicinskt utlåtande från Rättsmedicinalverket (RMV) har det använts som stöd i bedömningen, utöver de uppgifter som polis och/eller åklagare lämnat om fallet.

Dom

År 2018 kodades 31 fall som konstaterat dödligt våld, baserat på tingsrätts- eller hovrättsdom om att en eller flera gärningspersoner dömts för mord, dråp eller vållande till annans död i kombination med misshandel.

I de fall en dom blivit överklagad till hovrätt men inte avgjorts bedöms ärendet som dödligt våld eller som *”oklart om dödligt våld föreligger”* beroende på informationen i tingsrättsdomen. Den senare bedömningen görs exempelvis i de fall där dödssätt och/eller dödsorsak inte kunnat fastställas, och därför inte lett till en fällande dom.

Anmälan avser dödligt våld som begåtts annat år

I 12 fall hade brottet anmälts till polisen ett tidigare år än redovisningsåret och är ett så kallat *cold case*. Preskriptionen för mord och dråp avskaffades 2010, och inom polisen fattades ett beslut 2012 om att ouppklarade ärenden om dödligt våld bör hållas öppna. Den 1 januari 2015 omvandlades polisens organisation till *en*

polismyndighet i Sverige, och de tidigare länspolismyndigheterna upphörde. För att dessa ärenden skulle kunna överföras till den nya Polismyndigheten, krävdes att de tekniskt sett nyanmälades i polisens nationella ärendehanteringssystem, vilket innebar att de därmed inkom till Brå på nytt. Detta gäller ärenden som initialt anmälts mellan 1985 och 1995.

Beskrivning av statistiken

Detta avsnitt beskriver innehållet och uppbyggnaden av statistiken över konstaterade fall av dödligt våld. Varje fall motsvarar en unik individ som fallit offer för dödligt våld. Ett ärende (polisanmälan) kan dock omfatta flera dödsfall, och då räknas varje fall separat.

Statistikens ändamål

Syftet med den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld är att redovisa en tillförlitlig uppgift om nivån och utvecklingen av det anmälda dödliga våldet. Statistiken har tagits fram sedan 2002 med anledning av att de händelser som anmäls och registreras hos de brottsutredande myndigheterna är mycket överskattade. Statistiken är ett komplement till anmälningsstatistiken, och redovisningen är därmed avgränsad till de variabler som redovisas i statistiken över anmälda brott (kön, region, med/utan skjutvapen). Med undantag för variablerna *ålder* respektive *relation* mellan offer och förövare, som endast tas fram i statistiken över konstaterade fall av dödligt våld. Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld är vidare deskriptiv och ger inga fördjupade förklaringar till förändringar i nivå och struktur över tid. Den används för allmän information och som underlag för utredning och forskning om det dödliga våldet. Statistiken rapporteras även till bland annat EU (Eurostat) och FN (inom ramen för United Nations Survey of Crime Trends and Operations of Criminal Justice Systems, UN-CTS).

Statistikens innehåll

Sedan 2002 tar Brå årligen fram separat statistik över konstaterade fall av dödligt våld, som bygger på granskning av samtliga polisanmälningar avseende fullbordade mord, dråp, inklusive barnadråp samt vållande till annans död (exklusive de fall som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser).¹³ Avsikten med

¹³ Samtliga ärenden där det kan röra sig om dödligt våld samlas in, även där andra brottskoder används, såsom för terroristbrott och folkmord.

statistiken är som nämnts ovan att kunna presentera en tillförlitlig uppgift över det årliga antalet anmälda fall av dödligt våld. De anmälda brotten om vållande till annans död undersöks för att kontrollera om det bland dem finns brott som borde ha rubricerats som misshandel med dödlig utgång.

Närstående i parrelation

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld redovisas efter hurivida offer och förövare var närstående i en parrelation vid tidpunkten för brottet, eller hade haft en sådan parrelation tidigare. Med parrelation avses heterosexuella och samkönade relationer mellan personer (med eller utan gemensamma barn) som är/har varit gifta, sammanboende eller särboendealternativt är/har varit i uttalade flickväs-/pojkvänsrelationer. Kortvarig dejting eller sporadiska sexuella relationer ingår inte i definitionen.

Regional fördelning

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld redovisas för hela landet och per region. Redovisningen efter region är baserad på Polismyndighetens geografiska indelning, som infördes den 1 januari 2015 i samband med polisens nya organisation. Omorganisationen innebar att de tidigare 21 länsmyndigheterna slogs ihop till en myndighet, indelad i sju regioner. Åklagarmyndigheten anpassade samtidigt sin organisation till motsvarande områden. Från och med 2015 redovisas statistiken efter de sju regionerna i stället för efter län.

I figur 39 redovisas de nya polisregionerna, vilka län som ingår i respektive region samt folkmängden i regionerna.

Region	Län	Befolkningsmängd 2018
Region Nord	Jämtland	896 000
	Norrbottn	
	Västerbotten	
	Västernorrland	
Region Mitt	Gävleborg	937 000
	Uppsala	
	Västmanland	
Region Stockholm	Stockholm	2 400 000
	Gotland	
Region Öst	Jönköping	1 120 000
	Södermanland	
	Östergötland	
Region Väst	Halland	2 040 000
	Västra Götaland	
Region Syd	Kalmar	1 970 000
	Blekinge	
	Kronoberg	
	Skåne	
Region Bergslagen	Dalarna	871 000
	Värmland	
	Örebro	

Figur 7. Regionindelning från och med 2015 med tidigare län indelade i tillhörande region samt befolkningsmängden 2018.

Insamling och bearbetning

Grundmaterial och datainsamling

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld baseras på de uppgifter om anmälda brott som polis och åklagare registrerar i sina ärendehanteringssystem. Granskningen omfattar samtliga anmälda brott med brottrubriceringarna mord, dråp (brottskoderna 0310-0313), barnadrap (brottskod 0309), vållande till annans död (brottskod 0392), samt terroristbrott (brottskod 7002). För bedömningen av de anmälda brotten samlas kompletterande uppgifter in (se avsnittet *Datainsamling*, nedan).

Klassificering av brott

I samband med att ett brott registreras hos polisen, klassificeras brotten i enlighet med regler som utfärdas av Brå i samråd med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket. Regler för klassificeringen finns i publikationen *Klassificering av brott*, som finns på Brås webbplats, www.bra.se. Klassificeringen, som bygger på brottskoder, utgår från gällande lagstiftning och görs utifrån den information som finns om brottet vid anmälningstillfället. Klassificeringen kan även grunda sig på uppgifter om till exempel offer, brottsplats och gärningspersonens tillvägagångssätt. Försök, förberedelse och stämpling¹⁴ till brott redovisas i allmänhet som fullbordade brott. Försöksbrotten redovisas separat för mord och dråp.

Datainsamling

När ett brott kommer till polisens kännedom upprättas en brottsanmälan som läggs in i ärendehanteringssystemet (RAR/Durtvå). Uppgifterna levereras sedan till Brå. Detsamma gäller uppgifter från Åklagarmyndighetens och andra brottsutredande myndigheters ärendehanteringssystem. Hos Brå granskas och bearbetas uppgifterna innan de sammanställs till statistik.

För att sammanställa statistiken över konstaterade fall av dödligt våld, inhämtar Brå kopior på samtliga polisanmälningar och slutredovisningsuppgifter¹⁵ avseende dödligt våld och vållande till annans död som anmälts till polisen under ett kalenderår. Datainsamlingen baseras på uppgifter om polisanmält dödligt våld i Brås register för anmälda brott och görs i tre omgångar. Sista april det innevarande kalenderåret görs en första datainsamling, baserad på polisanmälningar för perioden januari–april, genom att handlingar begärs ut från polisen. Insamlingen upprepas sedan den sista augusti, avseende perioden maj–augusti. Slutligen görs en tredje insamling i slutet av december som avser perioden september–december. Påminnelser går även ut vid tre tillfällen, om materialet inte kommit in efter en viss tid. När polisanmälningar och slutredovisningsuppgifter kommer in till Brå granskas dessa, och vid behov inhämtas ytterligare information från polis, åklagare eller domstol. För varje fall görs en bedömning av om dödligt våld föreligger eller inte (se följande avsnitt).

Källor till granskningen av polisanmälningarna

Bedömningen av om det föreligger dödligt våld eller inte bygger i huvudsak på information från polisanmälningar och slutredovisningsuppgifter, men även andra informationskällor används. Det handlar om muntlig information som hämtas in genom kontakter med polis och åklagare, domar som beställs in för kompletterande information eller domstolsuppgifter i Brås statistikdatabas.

¹⁴ Med *stämpling* (enligt 23 kap. 2 § 2 st. BrB) menas antingen att en person i samråd med någon annan planerar att utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

¹⁵ Med *slutredovisningsuppgift* avses ett beslut som avslutar förundersökningen.

Kodningskategorier

Dödligt våld

Kategori *dödligt våld* innehåller anmälda dödsfall där det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken. Informationen har verifierats på olika sätt beroende på hur långt ärendet har kommit i brottmålsprocessen. Om ärendet har lett till en dom verifieras informationen i första hand med domen och i andra hand med hjälp av uttag av domslutsuppgifter om laga kraft vunnit dom eller från överrätt i Brås statistikdatabas. Om ärendet fortfarande är under pågående utredning verifieras det med muntlig eller skriftlig information från den polis eller åklagare som har handlagt ärendet alternativt är förundersökningsledare.

Oklara fall

Kategorin *oklara fall* innehåller de fall där det saknats tillräcklig information för att göra en kvalitetssäker bedömning enligt ovan eller där polisen inte vet vad som har inträffat.

Brottsplats utomlands

Ärenden där brottsplatsen är utomlands ingår enligt definitionen inte i statistiken. Trots att anmälan i övrigt är korrekt, eftersom polisanmälan innehåller information om brottsplats, kontrolleras den inte närmare, och ärenden i denna kategori kan därför innehålla händelser som efter utredning visar sig vara annat än dödligt våld.

Övriga händelser, ej dödligt våld

Denna kategori kan grovt delas in i fyra undergrupper:

- anmälda brott som avser försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp men som felaktigt registrerats som fullbordade fall av dödligt våld.¹⁶
- dubbelregistreringar som beror på att flera polisanmälningar upprättats för ett och samma fall av misstänkt dödligt våld, vilket innebär att anmälningsstatistiken innehåller dubletter.¹⁷
- fall där det är uppenbart att dödligt våld inte föreligger (detta gäller framför allt händelser som anmäls som vållande till annans död).
- dödsfall där brottsutredningarna visat att det inte har förekommit något dödligt våld, utan personen kan ha avlidit genom till exempel självmord, naturlig död/sjukdom, olycka eller alkohol- eller narkotikaförgiftning.

¹⁶ Det finns särskilda brottskoder för registrering av försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp. För mer information se www.bra.se/klassificeringavbrott för mer information.

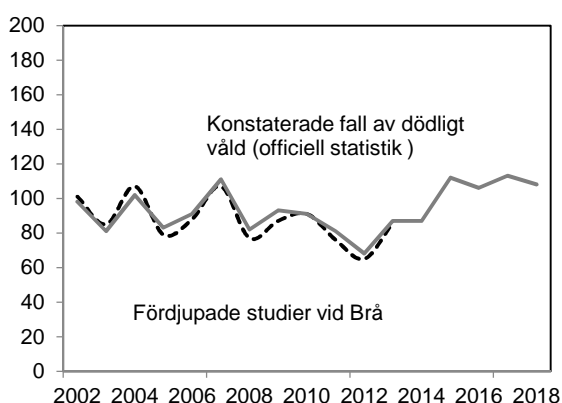
¹⁷ Det förekommer att ett ärende ser dubbelregistrerat ut när samma ärendenummer återfinns mer än en gång, men där det rör sig om två, eller fler, offer. Vart och ett av offren kodas då separat, som ett konstaterat fall av dödligt våld. För mer information om antalsräkning i kriminalstatistiken, se *Riktlinjer för antalsräkning av brott* (RIF0054), som bland annat finns att hämta på Brås webbplats: www.bra.se/klassificeringavbrott.

Uppföljningsperiod

Den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld som redovisas här är framtagen utifrån den information som fanns tillgänglig i Brås register över anmälda brott upp till två och en halv månad efter det granskade kalenderårets slut, det vill säga i mitten av mars året därpå. Omständigheter som framkommer senare, och som kan innebära att bedömningen av vissa ärenden förändras, kommer inte med i granskningen och därmed inte heller i statistiken. Ett exempel på en sådan situation kan vara att tingsrättens dom överklagas och ändras i högre instans.

Utöver denna genomgång av konstaterade fall av dödligt våld genomför Brå även fördjupade studier av det dödliga våldet inom ramen för olika projekt. I dessa studier är uppföljningsperioden längre, vilket innebär att de generellt sett bygger på mer tillförlitlig information. Den största skillnaden är att de fördjupade studierna i större utsträckning utgår från domstolarnas domar.

Vid en jämförelse av statistiken över konstaterade fall av dödligt våld 2002–2018 med fördjupade studier som är framtagna med längre uppföljningsperiod, visar det sig att de oftast innehåller något färre fall än den officiella statistiken. Skillnaderna är små – differensen varierar mellan 0 och 6 fall per år (se figur 7).

Figur 8. Jämförelse av konstaterade fall av dödligt våld med studier med längre uppföljningsperiod än tre månader, 2002–2018.

Kvalitet

På en total nivå kan tillförlitligheten i statistiken anses vara god och väl återspegla det dödliga våldet i Sverige. I statistiken förekommer täckningsfel och partiellt bortfall i liten utsträckning. Urvalsfel och bortfall är inte relevanta för produkten.

Täckningsbrister

Majoriteten av fallen av fullbordat dödligt våld i Sverige kommer till myndigheternas kännedom och risken för *undertäckning* i statistiken kan därför på god grund anses vara mycket liten. Rimligtvis finns ett mörkertal även avseende denna typ av brott, men det torde röra sig om enstaka fall. De kan till exempel handla

om personer utan anknytning till Sverige som fallit offer för dödligt våld här men aldrig eftersökts och vars kropp inte påträffats. Men också om dödsfall som orsakats av uppsåtligt våld, men där polis och rättsläkare inte upptäcker att så är fallet. Varje år finns det också ett antal oklara fall som kan utgöra dödligt våld och potentiellt kan utgöra viss undertäckning.

De ärenden som kommer till polisens eller åklagares kännedom registreras och överförs elektroniskt varje dag till Brås verksamhetsdatabas. Samtliga fall som registretrats under ett kalenderår följs så långt det är möjligt genom rättskedjan fram till två veckor innan statistiken publiceras i slutet av mars året efter. Den korta uppföljningsperioden innebär en viss risk för liten *övertäckning* i statistiken när det gäller öppna ärenden som bedömts som dödligt våld. I dessa fall skulle en längre uppföljningstid kunna ge information som ändrar bedömningen. I jämförelser med fördjupade studier som tillämpar längre uppföljningsperioder och därmed ofta kan basera analysen på avgöranden i domstol ligger nivån i den officiella statistiken på 0–6 fall fler årligen (se figur 4 ovan).

Partiellt bortfall

För de olika redovisningsvariablerna kan det i vissa fall förekomma partiellt bortfall.

I variabeln *med användning av skjutvapen* har det inte hittills förekommit något bortfall. I uppgiften om offrets *kön* förekommer det sällan bortfall, endast i ett (1) fall hittills (2012) har uppgift om offrets kön saknats. *Alder* på offret är oftast känt, det vill säga om offret var minderårig (under 18 år) eller vuxen (18 år eller äldre). Uppgift om i vilken *region* brotten utreds finns alltid tillgänglig.

När det gäller information om offrets och förövarens *relation* kan det däremot förekomma ett visst bortfall. Informationen tas fram i två steg, i det första steget avgörs huruvida offer och förövare var bekanta eller obekanta med varandra. Om detta inte är känt av olika anledningar kodas relationen som okänd. Relationen kan exempelvis vara okänd i de fall förövaren inte är identifierad eller i de fall polis och åklagare helt enkelt inte känner till vilken typ av relation som offer och förövare haft, trots att förövaren är identifierad. I de fall där relationen mellan offer och gärningsperson är okänd för polis och åklagare är det sannolika att det inte handlar om närstående relationer genom par eller familj/släkt. Under 2018 fanns det 8 fall där relationen var okänd, varav det i 4 fall med stor sannolikhet kunde uteslutas att det handlade om en närstående parrelation. Därmed återstår 4 fall (4 % av de konstaterade fallen av dödligt våld) 2018 där relationen mellan offer och förövare är helt okänd.

I ett andra steg, för de fall där offer och förövare är bekant, kodas vilken typ av bekantskap det rör sig om. Denna koda för närvarande i två klasser, 1) närstående i parrelation samt 2) annan typ av relation (släktskap, vänskap med mera). I de totalt 64 fall av dödligt våld där det kunde konstateras att offer och

förövare var bekanta, utgjorde 26 fall dödligt våld i parrelation. Inga fall inom gruppen bekant var oklara (se tabell 10).

Tabell 30. Kodningsresultat av relation mellan offer och förövare, 2018.

Relation	2018
Bekant	64
<i>därav närstående parrelation</i>	26
<i>därav annan typ av relation</i>	38
Obekanta	22
<i>därav kända till namn/utseende</i>	14
<i>därav helt okända</i>	8
Okänd relation	8
<i>därav är närstående parrelation är utesluten</i>	4
Totalt	108

Jämförbarhet över tid

Tekniska förändringar

Under åren 1991–1995 infördes successivt en datoriserad anmälningsrutin vid länspolismyndigheterna, Rationell anmälningsrutin (RAR). En effekt är att det i kategorin fullbordade mord, dråp samt misshandel med dödlig utgång nu registreras fler fall som inte är brott (utan visar sig vara till exempel naturlig död, olyckshändelse eller överdos av narkotika), vilket leder till ett ökat totalt antal registreringar.

Regional fördelning

Den 1 januari 2015 bildades Polismyndigheten, som ersatte de tidigare 21 länspolismyndigheterna. Den nya Polismyndigheten är indelad i sju polisregioner.

Tabellbilaga

I denna bilaga presenteras tabeller över konstaterade fall av dödligt våld. Tabellerna finns även att ladda ner på Brås webbplats: www.bra.se.

Tabell 20

Hela landet

Konstaterade fall av dödligt våld¹, 2002–2018.

År	Antal konsta- terade fall
2002	98
2003	81
2004	102
2005	83
2006	91
2007	111
2008	82
2009	93
2010	91
2011	81
2012	68
2013	87
2014	87
2015	112
2016	106
2017	113
2018	108

¹Med dödligt våld avses fullbordade mord, dråp, barnadråp och misshandel med dödlig utgång. Fall som av rättsväsendet bedömts som nödvärn undantas. Med konstaterade fall avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där man kunnat konstatera att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken. Med fall avses unika individer som fallit offer för dödligt våld. Endast fall där gärningen har begåtts i Sverige och har anmälts till polisen eller annan brottsutredande myndighet ingår i statistiken.

Tabell 21

Hela landet

Konstaterade fall av dödligt våld¹, efter kön, 2011–2018.

År	Antal konstaterade fall		Totalt
	Kvinna	Man	
2011	25	56	81
2012*	21	46	68
2013	26	61	87
2014	25	62	87
2015	29	83	112
2016	29	77	106
2017	27	86	113
2018	33	75	108

* I ett fall kunde inte kön fastställas.

¹ Med dödligt våld avses fullbordade mord, dråp, barnadrap och misshandel med dödlig utgång. Fall som av rättsväsendet bedömts som nödvärn undantas. Med konstaterade fall avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där man kunnat konstatera att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken. Med fall avses unika individer som fallit offer för dödligt våld. Endast fall där gärningen har begåtts i Sverige och har anmälts till polisen eller annan brottsutredande myndighet ingår i statistiken.

Tabell 22

Hela landet

Konstaterade fall av dödligt våld¹, efter användning av skjutvapen, 2011–2018.

Antal konstaterade fall							
År	Skjutvapen			Ej skjutvapen			Samtliga fall
	Totalt	Man/pojke	Kvinna/flicka	Totalt	Man/pojke	Kvinna/flicka	
2011	17	16	1	64	40	24	81
2012 ¹	17	14	3	50	32	18	68
2013 ²	26	21	5	61	40	21	87
2014	28	25	3	59	37	22	87
2015	33	31	2	79	52	27	112
2016	30	28	2	76	49	27	106
2017	40	39	1	73	47	26	113
2018	43	42	1	65	33	32	108

¹I ett fall kunde inte kön fastställas.

Tabell 23

Regioner

Konstaterade fall av dödligt våld¹, 2018.

Region	År	År	År	År
	2015	2016	2017	2018
Region Nord	10	2	5	4
Region Mitt	5	13	9	10
Region Stockholm	27	26	50	28
Region Öst	11	10	5	10
Region Väst	34	17	18	24
Region Syd	18	30	17	24
Region Bergslagen	7	8	9	8
Hela landet	112	106	113	108

¹Med dödligt våld avses fullbordade mord, dråp, barndråp och misshandel med dödlig utgång. Fall som av rättsväsendet bedömts som nödvärn undantas. Med konstaterade fall avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där man kunnat konstatera att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken. Med fall avses unika individer som fallit offer för dödligt våld. Endast fall där gärningen har begåtts i Sverige och har anmälts till polisen eller annan brottsutredande myndighet ingår i statistiken.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för verksamhetsuppföljning, beslutsfattande, utredningsverksamhet och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 1 100 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser.